

Ways of Europe

A demokrácián és ifjúságon
át Európa jövőjéhez

A Ways of Europe célja, hogy újradefiniálja az állampolgári részvételt és a demokráciához való hozzáférést az EU-ban az alulreprezentált hangok felerősítésével. A Ways of Europe partnerei 2025 februárjában Brüsszelben találkoztak egy transznacionális esemény keretében, amely a demokrácia és az ifjúság témájának volt szentelve. Az esemény során az EP-képviselőkkel és más résztvevőkkel zajlott beszélgetés az EU és a civil társadalom szerepéről, valamint jó gyakorlatokat osztottak meg arról, hogyan lehet újra kapcsolatba hozni a fiatalokat a politikával, és milyen szerepet játszhat a művészet az állampolgári részvétel erősítésében. Az alábbi követelések ezekből a beszélgetésekből születtek meg.

Túl sok fiatal érzi magát elhagyatottnak Európa-szerte – nemcsak azért, mert fizikailag a városok vagy vidéki területek peremén élnek, hanem mert társadalmi, gazdasági és érzelmi kirekesztettséget tapasztalnak. A bizonytalan lakhatás, a kiszámíthatatlan munkák, a diszkrimináció és a közszolgáltatások leépülése ellehetetleníti a jövő elképzelését – nemhogy annak alakításában való részvételt. Amikor a mindennapi élet túlélési küzdelemmé válik, a részvétel luxusnak tűnik. Követeljük, hogy az Európai Unió ismerje el ezeket a körülményeket a demokratikus részvétel válságának központi elemeiként. A politikáknak garantálniuk kell a stabilitáshoz, méltósághoz, valamint az oktatáshoz, lakhatáshoz és egészségügyi ellátáshoz való jogot – mert ezek nélkül a demokrácia üres ígéret marad.

Hisszük, hogy a demokrácia a mindennapi terekben kezdődik – az iskolákban, ifjúsági központokban, közösségekben –, ahol az emberek először megtapasztalják, milyen érzés, ha látják, hallják őket, és részt vehetnek a közös ügyekben. A demokrácia kapcsolatokon, bizalmon és közös döntéshozatalon keresztül épül. A részvétel jelenlétet és törődést igényel: olyan meghallgatást, amely egyszerre kapcsolati és politikai jellegű, valamint olyan tereket, amelyek lehetőséget adnak az önkifejezésre és a közös cselekvésre. Olyan közpolitikai intézkedéseket sürgetünk, amelyek támogatják ezeket a tereket – elismerve a nem formális oktatást, a közösségi gyakorlatokat, valamint a pedagógusok, ifjúsági szakemberek és kulturális szereplők létfontosságú demokratikus szerepét. A demokráciát nap mint nap meg kell élni – méltányosságra, kreativitásra és kölcsönös felelősségvállalásra építve.

Alapvető újragondolást követelünk az európai formális oktatási rendszerrel kapcsolatban.

Az iskoláknak többnek kell lenniük, mint a passzív tudásátadás tereinek – dinamikus környezetekké kell válniuk, ahol a fiatalok megtanulhatnak önállóan gondolkodni, kifejezni magukat, részt venni és felelősséget vállalni demokratikus állampolgárként. Ma a diákokat túl gyakran a „nem-tudó” szerepébe szorítják, akiktől csak azt várják el, hogy hallgassanak anélkül, hogy hozzátehetnének bármit is, miközben a kreativitásnak, a művészetnek és a vitának egyre kevesebb tér jut. Az állampolgári nevelés gyakran töltelékórává silányul, vagy felkészületlen pedagógusok vezetik, megerősítve azt a felfogást, hogy a részvétel másodlagos vagy irreleváns. Ez aláássa a fiatalok hitét abban, hogy képesek befolyásolni a körülöttük lévő világot. Az Európai Uniónak élen kell járnia egy olyan oktatási rendszer előmozdításában, amely ösztönzi a kritikus gondolkodást, a politikai cselekvőképességet és az érdemi részvételt – olyat, amely szinergiában működik a nem formális oktatással, az ifjúsági munkával és a közösségi kezdeményezésekkel. A jövő demokráciája abban rejlik, hogyan neveljük a ma fiataljait.

Hisszük, hogy a választójog korhatárának 16 évre való csökkentése fontos lépés a politikai inklúzió felé, de ezt valódi támogatásnak kell kísérnie a politikai megértés fejlesztésében. A

Words of Europe és a Ways of Europe programok során szerzett tapasztalataink azt mutatják, hogy sok fiatal – gyakran még a 18 év felettiek is – nehezen tud kapcsolódni a politikához. Ennek oka nem közöny, hanem az, hogy hiányoznak azok a hozzáférhető és értelmes eszközök, amelyek segítenék őket a politika megértésében. A mai politikai térkép összetett, és a közösségi média sokszor inkább torzít, mint informál. Ezért sürgetjük, hogy nagyobb beruházás történjen az állampolgári

nevelésbe és a kritikus médiaműveltség fejlesztésébe, valamint hivatalos elismerést kapjanak az ifjúsági munkások, pedagógusok és szervezetek által végzett alapvető munka. A szavazati jog gyakorlásának alapja az a képesség, hogy megértsük, mi forog kockán – és közös felelősségünk, hogy minden polgárban segítsük e képesség kialakítását.

Követeljük, hogy az Európai Unió prioritásként kezelje a művészetet, a kultúrát és a médiát mint a politikai részvétel alapvető nyelveit.

A művészet nem díszítés – hanem egy átalakító erejű gyakorlat, amely elősegíti az önkifejezést, megkérdőjelezi az uralkodó narratívákat, és közösséget épít. A kreativitás képessé teszi a fiatalokat – különösen azokat, akiket a diszkrimináció vagy a kirekesztés elhallgattatott – arra, hogy megtalálják és használják a hangjukat. Az intézményeknek támogatniuk kell a politikai önkifejezés művészi és digitális formáit, azokat a tereket, amelyek a helyi történeteket európai párbeszédhez kapcsolják, valamint az oktatásban alkalmazott kreatív gyakorlatokat, amelyek túllépnek a formális rendszerek határain.

Követeljük, hogy a demokratikus eszközök – mint például az Európai Polgári Kezdeményezés és az Európa Jövőjéről szóló Konferencia – alakuljanak át állandó, hatékony mechanizmusokká, amelyek valódi szakpolitikai változásokhoz vezetnek, ne csupán szimbolikus konzultációk legyenek.

A részvételnek folyamatos, megélt tapasztalatnak kell lennie – nem kivételes eseménynek –, amely a bizalmon, a jelenléten és a közös döntéshozatalon alapul. Felszólítunk a civil társadalom strukturális bevonására a szakpolitikai döntéshozatalba, demokratikus terek létrehozására minden szinten – a helyitől a transznacionálisig –, valamint megfelelő erőforrások biztosítására annak érdekében, hogy mindenki – különösen a leginkább marginalizált csoportok – teljes körűen részt vehessenek, jogi vagy társadalmi státusztól függetlenül.

Követeljük, hogy az EU-intézményeken belüli valamennyi szakpolitikát interszekcionális megközelítéssel vizsgálják felül.

Mivel az egyenlőtlenségek alapvetően összefonódnak, a szakpolitikákat úgy kell átvizsgálni és összehangolni, hogy figyelembe vegyék a marginalizált közösségekre gyakorolt lehetséges hatásukat. Ez biztosítja, hogy ne születhessen olyan jogszabály, amely figyelmen kívül hagyja annak következményeit, és ezáltal erősíti a bizalmat a döntéshozatali folyamatban és az intézményekben.

Elutasítjuk a „lehetetlen esetek” fogalmát.

Amikor a részvétel meghíúsul, az nem azért van, mert az emberek elérhetetlenek, hanem mert a rendszerek nem voltak képesek meghallgatni, alkalmazkodni és bevonni. Követeljük, hogy az intézmények vállaljanak felelősséget azoknak a feltételeknek a megteremtéséért, amelyek lehetővé teszik mindenki számára a részvételt. Ez azt jelenti, hogy be kell fektetni elérhető, befogadó és gondoskodó környezetekbe – különösen azok számára, akik strukturális akadályokkal szembesülnek. Minden embernek – és különösen minden fiatalnak – joga van arra, hogy lássák, meghallják, és komolyan vegyék őt Európa jövőjének alakításában.

Felszólítjuk az intézményeket, hogy erősítsék meg elköteleződésüket a befogadás, a tisztelet és az egyenlőség mellett azáltal, hogy hatékony mechanizmusokat hoznak létre a gyűlöletkeltő narratívák és a félretájékoztatás ellensúlyozására, amelyek veszélyeztetik a demokratikus és társadalmi kohéziót.

Az Európai Uniónak határozottan ki kell állnia minden olyan törekvés ellen, amely a társadalom megosztását vagy a demokratikus értékek destabilizálását célozza.

Egy olyan Európát képzelünk el, amely nemcsak elvben, hanem gyakorlatban is demokratikus – méltányosságra és valódi részvételre épülve.

Ez egy olyan jövő építését jelenti, ahol a demokrácia folyamatos, nem pedig alkalmi; ahol a részvétel túlmutat a jelképes gesztusokon, és valódi átalakulást eredményez; ahol az oktatást és a gondoskodást politikai cselekedetként ismerik el, amelyek alapvetőek az igazságosság megvalósításához. Felszólítjuk az intézményeket, a civil társadalmat, a pedagógusokat és a fiatalokat, hogy együtt formálják ezt a jövőt.

